

حیات سیاسی اجتماعی امام موسی صدر

مؤلفین

دکتر ناصر جدیدی

(عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد)

محسن کریمی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	مقدمه
۹	فصل اول: امام موسی صدر از تولد تا ورود به فعالیت‌های سیاسی
۱۱	نسب و پیشینه‌ی خاندان صدر
۱۶	تحصیلات امام موسی صدر
۲۳	فصل دوم: فعالیت‌های فرهنگی، سیاسی امام موسی صدر در ایران
۲۵	فعالیت‌های فرهنگی امام موسی صدر
۳۰	فعالیت‌های سیاسی امام موسی صدر
۳۷	فصل سوم: فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی امام موسی صدر در لبنان
۳۹	وضعیت لبنان هنگام ورود امام موسی صدر
۴۹	فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی امام موسی صدر در لبنان
۵۴	فعالیت‌های اقتصادی امام موسی صدر
۶۰	تأسیس مجلس اعلای شیعیان لبنان و تأثیر عملکرد آن بر وضعیت شیعیان
۷۷	فصل چهارم: فعالیت‌های سیاسی امام موسی صدر در لبنان
۷۹	تأسیس مجلس جنوب
۹۵	تأسیس جنبش محرومین
۹۹	آغاز مخالفت با جنبش محرومین
۱۰۵	جنبش أمل (افواج المقاومة اللبنانية)
۱۱۷	امام موسی صدر و جنگ‌های داخلی لبنان
۱۴۹	فصل پنجم: نظریات و اندیشه‌های امام موسی صدر و چگونگی ارتباط ایشان
۱۵۱	امام موسی صدر پرچم‌دار گفتگوی ادیان و مذاهب
۱۶۵	دین در اندیشه‌ی امام موسی صدر
۱۷۰	سرنوشت امام موسی صدر
۱۷۵	نتیجه
۱۸۱	پی‌نوشت‌ها
۱۸۷	منابع و مآخذ
۱۹۱	ضمایم

مقدمه

از ضروری‌ترین نیازهای فکری بشر در دنیای امروز رسیدن به رهیافت‌های تاریخی است که البته لازمه آن شناخت بهتر تاریخ و فهم و درک درست‌تر از آن است. اگرچه مطالعه تاریخ سودمند است ولی کارآمدی آن زمانی بیشتر خواهد شد که از آن مطالعه، فهم تاریخی حاصل شود. بدینگونه است که ارزش و جایگاه این علم شریف، والاتر و برخلاف برخی تصورات میانگانه به کار امروز و فردا خواهد آمد.

از میان حوزه‌های مختلف علم تاریخ، پرداختن به نقش شخصیت‌ها نیز از اهمیت به سزایی برخوردار است. اگرچه در این زمینه صاحب نظران سخن فراوان رانده‌اند اما در مجموع، نمی‌توان نقش و تأثیر شخصیت‌ها به تحولات تاریخی را نادیده انگاشت. در این بین و در تاریخ معاصر ایران ((امام‌سراج صدر)) از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. عالم برجسته شیعی از خاندانی روحانی و اهل علم که پس از گذراندن تحصیلات حوزوی و دانشگاهی و انجام برخی اقدامات فرهنگی اجتماعی در ایران که نشانه نبوغ سرشار و نگاه نوآورانه او بود بنابر مصالح و ظاهراً به ساروش سید عبدالحسین شرف الدین به لبنان مهاجرت کرد و رهبری شیعیان لبنان را به عهده گرفت.

لبنان در آستانه ورود امام موسی صدر شرایط ویژه‌ای را تجربه می‌کرد. کشور پیچیده‌ای که اقوام، طوایف، و گرایش‌های گوناگونی را در خود جای داده و باوجود آنکه در زمره کشورهای مستقل سیاسی جهان عرب به شمار می‌آید، تنوع قومی و دینی آن را به یک جزیره کوچک اما بسیار مهم و راهبردی تبدیل کرده است. درک و تحلیل مسائل این کشور در تحولات خاورمیانه از دشواری و پیچیدگی خاص برخوردار بوده و هست. این وضعیت که بیشتر حاصل اتخاذ سیاست‌های استعماری پس از جنگ جهانی اول بوده و در زمان مهاجرت امام موسی صدر نیز همچنان جریان داشت. در این بین

شیعیان از فقر، نابسامانی، تفرقه و محدودیت‌های زیادی رنج می‌بردند. ایشان برای سامان بخشیدن به وضعیت شیعیان دست به اقدامات مهمی از قبیل راه اندازی ((جمعیت آلبر و الاحسان))، ((مدرسه جبل عامل))، ((مجلس اعلاى اسلامى شیعیان)) و برخی مراکز شیعه کرد که بازتاب گسترده‌ای در بین مردم لبنان داشت. اهداف دیگر ایشان مانند تقرب و نزدیکی مذاهب و ادیان در لبنان زمینه‌های مناسبی را در این حوزه فراهم ساخت و گاه از او به عنوان ((پرچمدار گفتگوی ادیان)) یاد می‌شد. هدف دیگر او، اتحاد مردم لبنان و منطقه در برابر ظلم و ستمی بود که از طرف اسرائیل نسبت به مردم فلسطین و محرومین لبنان صورت می‌گرفت.

وی اسرائیل، سران و حامیان می‌دانست و هرگونه ارتباط با این رژیم را حرام اعلام کرد. پس از مدتی که اقدامات او در لبنان علیه اسرائیل ناامید شد، شاخه نظامی ((حرکت محرومین)) را با عنوان ((نشر مل)) تأسیس و مسئولیت آن را به شهید دکتر مصطفی چمران سپرد.

امام موسی صدر با هدف مقابله با ساری جامعه لبنان در برابر اسرائیل و تقویت روح مقاومت، ((جمعیت‌های خیریه))، ((مجلس ملای شیعیان))، ((حرکت محرومین)) و ((مقاومت)) به عنوان چهاررکن مهم حرکت اسلامی را در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ هجری شمسی حیاتی دوباره بخشید. بازتاب گسترده همین فعالیت بود که سرانجام دشمنان او را به این نتیجه رسانید که وی را به هر شکل ممکن از عرصه سیاسی و مناسبات منطقه‌ای حذف نمایند. بدینگونه بود که سرنوشتی نامعلوم برای او رقم خورد.

در کتاب حاضر تلاش شده است حیات اجتماعی و سیاسی ایشان با توجه به منابع و گزارش‌های موجود مورد بررسی قرار گیرد. امید که علاقه مندان را مفید افتد و صاحب نظران نیز با یادآوری سهوهای احتمالی به نویسندگان به غنی‌تر شدن آن کمک نمایند.

به راه باده رفتن به از نشستن باطل که گر مراد نیابم به قدر وسع بکوشم